

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
Остапець Ю.О./
«» 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ГЕРОНТОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	23 Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Освітня програма	Соціальна робота
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська

Ужгород 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна геронтологія» для здобувачів вищої освіти галузі знань **23 «Соціальна робота»** спеціальності **231 «Соціальна робота»** освітньої програми «Соціальна робота».

Розробник: Джуган Р.І., кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри соціології та соціальної роботи,

протокол № 12 від « 01 » липня 2021 р.

Завідувач кафедри Шандор Ф.Ф.

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 8 від «1» липня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич О.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	4	5
Кількість модулів – 4	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 54	7	9
	Лекції:	
	34	10
	Практичні (семінарські):	
Вид підсумкового контролю: залік	26	8
Форма підсумкового контролю: усна	Лабораторні:	
	Самостійна робота:	
	60	102

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Соціальна геронтологія» є ознайомити із біосоціальними аспектами старіння та старості; із соціальними наслідками демографічних процесів, зумовлених старінням населення; із особливостями психосоматичних, матеріально-побутових, законодавчо-правових, соціокультурних та інших проблем людей похилого віку. Увагу приділено вивченню особливостей похилого віку, медико-соціального обслуговування цієї групи клієнтів, розумінню деонтологічних питань у соціальній роботі з людьми похилого віку.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- знання і розуміння предметної області та розуміння професії, базових понять соціальної роботи (ЗК-2);
- здатність визначати, формулювати та професійно розв'язувати проблеми (ЗК-6);
- здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК-9).
- уміння застосувати на практиці базові та інструментальні цінності соціальної роботи, розуміння соціальних і психологічних наслідків своєї професійної діяльності (ФК-1);
- бути здатним до координації зусиль різних організацій соціальної сфери щодо вирішення соціальних проблем і завдань в інтересах соціального захисту груп ризику (ФК-3);
- володіння навичками аналізу соціального та фізичного середовища, інфраструктури забезпечення благополуччя різних груп населення (ФК-4);
- володіння навичками диференціації соціальної роботи з клієнтами з врахуванням їх національно-культурного, вікового, гендерного і соціального статусу та індивідуально-психологічних характеристик (ФК-12);
- організація і проведення заходів з профілактики соціальних проблем, які порушують нормальну життєдіяльність особи, сім'ї, групи, громади та суспільства в цілому (ФК-13);

- здатність використовувати професійно профільовані знання в галузі соціології, психології, медицини, педагогіки, права, менеджменту та ін. наук для діагностики, прогнозування, проектування і моделювання соціальних процесів і явищ у контексті соціального захисту населення, з метою максимізації соціальних ресурсів у відповідності до потреб та інтересів користувачів послуг (ФК-14).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми:

- OK1.1.6 Загальна соціологія
- OK1.1.8 Медико-соціальні основи здоров'я
- OK1.2.4 Соціальне і медичне страхування
- OK1.2.9 Система соціальних закладів і служб
- OK1.2.10 Теорія соціальної роботи
- OK1.2.11 Правове регулювання соціальної роботи
- OK1.2.12 Соціальна робота з окремими категоріями клієнтів
- OK1.2.15 Індивідуальна соціальна робота
- OK1.2.19 Вступ до спеціальності
- OK1.2.21 Спілкування в соціальній роботі
- OK1.2.23 Ознайомча практика
- OK1.2.24 Психолого-педагогічна практика

4. ОЧКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми “Соціальна робота” вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти наукові принципи, що лежать в основі соціальної діяльності, ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.	ПРН 3
Аналізувати тенденції демографічних і соціальних процесів та їх взаємозв'язки, робити обґрунтовані висновки щодо стану демографічних та соціальних явищ і процесів, оцінювати їх фактори та наслідки, а також перспективи	ПРН4
Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.	ПРН 5
Використовувати методи діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.	ПРН 13
Налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад.	ПРН 18
Використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів.	ПРН 19

Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.	ПРН 20
Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.	ПРН 22

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни:

Очікувані результати опанування навчальної дисципліни	Шифр ПРН
Розуміти можливості застосування теоретико-практичних моделей, нормативно-правових засад та методів соціальної роботи з людьми похилого віку.	ПРН 3
Робити обґрунтовані висновки щодо стану демографічних та соціальних явищ і процесів, оцінювати їх фактори та наслідки, а також перспективи.	ПРН4
Обґрунтовувати ефективність/неефективність різних форм і методів практичної соціальної роботи щодо людей похилого віку.	ПРН 5
Вміти формулювати проблему, ставити мету і завдання у процесі роботи з СЖО з людьми похилого віку	ПРН 13
Демонструвати розуміння суті соціальної роботи в міждисциплінарній команді.	ПРН 18
Знати і вміти застосовувати різновиди і стратегії представництва інтересів, а також досвід його застосування з людьми похилого віку.	ПРН 19
Знати процедуру визначення індивідуальних потреб, розробки індивідуального плану, укладання договору під час надання соціальних послуг.	ПРН 20
Володіти базовими та інструментальними цінностями, принципами соціальної роботи з людьми похилого віку.	ПРН 22

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання результатів навчання та методами демонстрування з навчальної дисципліни є:

- поточний контроль – здійснюється для всіх видів аудиторних занять під час їх проведення. Метою поточного контролю є визначення рівня досягнень дисциплінарних результатів навчання студента за певним розділом робочої програми дисципліни, практичними заняттями, самостійною роботою;
- проміжний (модульний) контроль має на меті оцінювання знань, умінь та практичних навичок студента, набутих під час засвоєння теоретичного і практичного матеріалу після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни;

- підсумковий контроль передбачає комплексне оцінювання рівня сформованості результатів навчання з дисципліни.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: самостійна робота, стандартизовані тести, реферат, доповідь з презентацією.

Знання, вміння та навички студентів оцінюються через визначення якості виконання конкретизованих завдань. Кількісна оцінка певного поточного контролю за конкретним видом навчального заняття визначається як сума балів за окремі види навчальної роботи. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами поточного контролю протягом одного модуля – 50.

Форма модульного контролю: контрольна робота. Передбачає розкриття теоретичних питань і розв'язування тестів. Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання і результату модульної контрольної роботи (максимальна оцінка – 100 балів).

Форма підсумкового семестрового контролю: залік в усній формі.

Результат залікового контролю визначається як середньоарифметичне значення двох модулів. Якщо студент погоджується з набраною кількістю балів, ця оцінка може бути виставлена в екзаменаційну відомість. Якщо студент не отримав достатньої кількості балів (менше 60) або не погоджується з підсумковою оцінкою, то він складає залік. Максимальна оцінка за відповідь на заліку – 100 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Модульна контрольна робота	Сума
6	6	6	8	8	8	8	50	100

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

T8	T9	T10	T11	T12	Модульна контрольна робота	Сума
10	10	10	10	10	50	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів	Кількість	Максимальна кількість балів
Практичні заняття	4	20	4	20
Письмове тестування	1	10	1	10
Есе	1	20		
Реферат			1	20
Модульна контрольна	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Критерії оцінювання теоретичних завдань на модульній контрольній роботі (1 теоретичне завдання, максимальна кількість балів за 1 завдання – 10 балів): 0 – студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити; 1 – 3 балів – студент не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та

обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань; 4 – 6 балів – студент відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, але не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою; 7 – 9 балів – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією, але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації; 10 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією.

Критерії оцінювання практичних завдань на модульній контрольній роботі (10 тестових завдань, максимальна кількість за 1 тестове завдання – 4 бали): 0 балів – студент надав неправильну відповідь на тестове завдання; 4 бали – студент надав правильну відповідь на тестове завдання.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

40-50 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією.

30-39 балів – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації.

20-29 балів – студент відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою.

10-19 балів – студент не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань.

1-9 бали – не в змозі викласти зміст питань, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, вирішує завдання, які потребують однослівної відповіді.

0 – студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити.

Семестровий контроль з дисципліни здійснюється в усній формі. Семестровий залік проводиться за навчальним матеріалом, визначеним робочою навчальною програмою дисципліни у повному обсязі. Підсумкова кількість балів виставляється за 100-бальною шкалою та за національною

шкалою. Студент отримує три питання з різних тем, визначених робочою навчальною програмою дисципліни. Кожне запитання оцінюється окремо: 1-ше – 30 балів, 2-ге – 30 балів, 3-тє – 40 балів. Загальна оцінка виводиться як арифметична сума отриманих балів. Критерієм оцінки відповідей служить рівень володіння студентом навчальним матеріалом. Залік вважається складеним за умови отримання не менше 60 балів.

Підсумкова оцінка з дисципліни здійснюється згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Університету в систему оцінювання за шкалою ECTS.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Соціальна геронтологія, як наука

Тема 1. Основи соціальної геронтології. Історичні аспекти становлення соціальної геронтології. Еволюція ставлення суспільства до людей похилого віку. Предмет і методи в соціальної геронтології. Предмет і завдання в соціальної геронтології. Зміст і структура в соціальній геронтології. Зв'язок в соціальній геронтології з іншими науками та її роль у пізнанні навколишнього світу.

Тема 2. Старість як соціальна проблема. Визначення терміну «соціальна проблема». Проблеми пов'язані з процесами старіння. Старіння як період життєвого шляху людини: сутність, причини та механізми старіння. Спільне та різне між термінами: “людина похилого віку”, “людина, яка починає старіти”, “стара людина”, “третій вік”. Природне (фізіологічне, нормальне) старіння. Сповільнене (ретардироване) старіння. Передчасне (патологічне, прискорене) старіння.

Тема 3. Теоретичні концепції старіння. Аналіз еволюції поглядів на процес і механізми старіння та теоретичне обґрунтування самого процесу старіння. Розгляд теорій старіння з точки зору різних наук. Основні соціальні теорії та їх практичне значення, щодо механізмів пристосування людей похилого віку до даного періоду життя. Соціальні теорії звільнення, роз'єднання. Теорія активності. Теорія субкультури. Теорія вікової стратифікації

Тема 4. Суспільні наслідки старіння населення. Соціально-економічні та психологічні проблеми старіння: розрив основних соціальних зв'язків, зумовлений зниженням соціальної активності, працездатності, виходом на пенсію, віддаленням від батьків дорослих дітей, звуженням інтересів, кола спілкування тощо; проблеми, пов'язані зі здоров'ям (включаючи медико-біологічні (переживання болю і необхідності терапевтичного впливу), матеріальні (нестача коштів на якісне лікування та підтримку життєдіяльності) та психологічні аспекти (приміром, труднощі у самообслуговуванні)), а також із наближенням (очікуванням) смерті; соціально психологічна та морально ціннісна дезадаптація в суспільстві внаслідок зміни сучасної системи соціальних установок і цінностей (включаючи ідеологію, мораль та ін.), зниження рівня толерантності особистості, втрати близьких і, як наслідок, –

самотність, самоізоляція, проблеми у спілкуванні; зміна соціального, економічного статусу (престижність особистості, погіршення матеріального становища, низька якість життя, збільшення залежності від інших тощо), питання взаємин з іншими віковими групами; проблеми організації вільного часу та відпочинку; криза пізнього віку, переживання відсутності життєвої перспективи, обмеженість самореалізації та інші психологічні проблеми особистості. Проблеми «ейджизму» та жорстокого ставлення до представників даної вікової групи з боку деяких представників суспільства.

Тема 5. Соціальні та правові аспекти захисту людей похилого віку. Міжнародні акти і документи щодо правового регулювання інтересів даної категорії клієнтів. ЗУ «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні»; «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»; «Про соціальний захист дітей війни»; «Про жертви нацистських переслідувань»; «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»; «Про реабілітацію інвалідів в Україні».

Тема 6. Послуги для людей похилого віку. ЗУ «Про соціальні послуги». Види соціальних послуг та форми їх надання. Соціально-побутові, психологічні, соціально-педагогічні, соціально-медичні, соціально-економічні, юридичні, послуги з працевлаштування, послуги з професійної реабілітації осіб з обмеженими фізичними можливостями, інформаційні та інші соціальні послуги. Інноваційні моделі надання соціальних послуг на рівні громади: надання територіальними центрами соціальних послуг особам з психічними захворюваннями за місцем проживання; сприяння розвитку системи транспортних засобів особам похилого віку; створення університетів третього віку для осіб похилого віку. Стратегія реформування системи надання соціальних послуг.

Тема 7. Проблеми догляду за людьми похилого віку. Паліативна і хоспісна допомога. Соціальне піклування вдома й у спеціальних установах. Медичне обслуговування літніх і старих людей. Розвиток у громаді послуг з медико-соціальної опіки, хоспісної та паліативної допомоги. Види хоспісів. Приклад діяльності хоспісу.

Модуль 2. Потреби людей похилого віку

Тема 8. Типологія потреб клієнтів у соціальній роботі. Сучасні концепції потреб: А.Маслоу, Ф.Герцберг, Д.Мак Клеелланд. Концепція самоактуалізації А. Маслоу. Класифікація потреб за різними критеріями: індивідуальні, групові і суспільні; життєво важливі і другорядні; матеріальні і духовні; вищі і нижчі; традиційні і нові; реальні та ідеальні; раціональні і нераціональні; поточні і очікувані; постійні і тимчасові; піднесені (високі) і ниці та інші потреби.

Тема 9. Теоретико-методологічні підходи до дослідження і проблеми реалізації людей похилого віку. Стандарти, визначені в Мадридському міжнародному плані дій з проблем старіння, конвенціях, рекомендаціях і резолюціях Міжнародної організації праці, Всесвітньої організації охорони здоров'я та інших установ, Організація Об'єднаних Націй розробила і закликала уряди включити до своїх національних програм ряд принципів щодо людей

похилого віку: незалежність, участь, догляд, реалізація внутрішнього потенціалу, гідність.

Тема 10. Соціальні практики активізації людей похилого віку. Моделі соціальної роботи: віталістська модель (життєві сили людини як біопсихосоціальної істоти), індивідуальна та соціальна суб'єктність, системно-екологічна модель та ін. Комплексна стратегія активного старіння. Геріатрична допомога та патронажна робота з людьми похилого віку. Програми підготовки та перепідготовки для літніх людей. «Університет третього віку».

Тема 11. Напрямки і завдання у роботі з людьми похилого віку. Завдання соціальної роботи з людьми похилого віку: попередження причин, сприяння практичній реалізації прав і законних інтересів, рівність при отриманні соціальних послуг і допомоги, диференціація підходів до розв'язання проблем, фактори соціального ризику та ін. Напрямки соціальної роботи з людьми похилого віку: соціальне забезпечення, соціальна допомога, догляд, соціальна підтримка вдома.

Тема 12. Організації та установи Міністерства праці та соціальної політики. Будинки-інтернати (послуги, діяльність, заходи та ін.), територіальні центри обслуговування пенсіонерів та самотніх непрацездатних громадян і відділення соціальної допомоги вдома (структура, послуги, напрями роботи тощо).

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Форма навчання: денна				
	Усього	у тому числі			
лекції		практичні	лаборант.	індив.роб.	самост.об.
Модуль 1.					
Тема 1. Основи соціальної геронтології	8	2	0		6
Тема 2. Старість як соціальна проблема	10	2	0		8
Тема 3. Теоретичні концепції старіння	10	2	0		8
Тема 4. Суспільні наслідки старіння населення	10	2	0		8
Тема 5. Соціальні та правові аспекти захисту людей похилого віку	10	4	2		4
Тема 6. Послуги для людей похилого віку	10	4	4		2
Тема 7. Проблеми догляду за людьми похилого віку. Паліативна і хоспісна допомога	10	4	4		2
Модульна контрольна робота	2	2	0		0
Разом за модуль 1	70	22	10		38
Модуль 2.					
Тема 8. Типологія потреб клієнтів у соціальній роботі	8	2	2		4
Тема 9. Теоретико-методологічні підходи до	10	2	4		4

дослідження і проблеми реалізації потреб людей похилого віку					
Тема 10. Соціальні практики активізації людей похилого віку	10	2	4		4
Тема 11. Напрямки і завдання у соціальній роботі з людьми похилого віку	10	2	4		4
Тема 12. Організації та установи Міністерства праці та соціальної політики	10	2	2		6
Модульна контрольна робота	2	2	0		0
Разом за модуль 2	50	12	16		22
Разом:	120	34	26		60

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Форма навчання: заочна				
	Усього	у тому числі			
лекції		практичні	лаборант.	індив.роб.	самот.об.
Тема 1. Основи соціальної геронтології	8	1	0		7
Тема 2. Старість як соціальна проблема	10	1	0		9
Тема 3. Теоретичні концепції старіння	10	1	0		9
Тема 4. Суспільні наслідки старіння населення	10	1	1		8
Тема 5. Соціальні та правові аспекти захисту людей похилого віку	10	1	1		8
Тема 6. Послуги для людей похилого віку	10	1	1		8
Тема 7. Проблеми догляду за людьми похилого віку. Паліативна і хоспісна допомога	10	1	1		8
Тема 8. Типологія потреб клієнтів у соціальній роботі	8	0	1		7
Тема 9. Теоретико-методологічні підходи до дослідження і проблеми реалізації потреб людей похилого віку	10	0	1		9
Тема 10. Соціальні практики активізації людей похилого віку	10	1	1		8
Тема 11. Напрямки і завдання у соціальній роботі з людьми похилого віку	10	1	1		8
Тема 12. Організації та установи Міністерства праці та соціальної політики	10	1	0		9
Модульна контрольна робота	4	0	0		4
Разом:	120	10	8		102

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Основи соціальної геронтології	0	0
2	Тема 2. Старість як соціальна проблема	0	0
3	Тема 3. Теоретичні концепції старіння	0	0
4	Тема 4. Суспільні наслідки старіння населення	0	1
5	Тема 5. Соціальні та правові аспекти захисту людей похилого віку	2	1
6	Тема 6. Послуги для людей похилого віку	4	1
7	Тема 7. Проблеми догляду за людьми похилого віку. Паліативна і хоспісна допомога	4	1
8	Тема 8. Типологія потреб клієнтів у соціальній роботі	2	1
9	Тема 9. Теоретико-методологічні підходи до дослідження і проблеми реалізації потреб людей похилого віку	4	1
10	Тема 10. Соціальні практики активізації людей похилого віку	4	1
11	Тема 11. Напрямки і завдання у соціальній роботі з людьми похилого віку	4	1
12	Тема 12. Організації та установи Міністерства праці та соціальної політики	2	0
	Всього:	26	8

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Основи соціальної геронтології	6	7
2	Тема 2. Старість як соціальна проблема	8	9
3	Тема 3. Теоретичні концепції старіння	8	9
4	Тема 4. Суспільні наслідки старіння населення	8	8
5	Тема 5. Соціальні та правові аспекти захисту людей похилого віку	4	8
6	Тема 6. Послуги для людей похилого віку	2	8
7	Тема 7. Проблеми догляду за людьми похилого віку. Паліативна і хоспісна допомога	2	8
8	Тема 8. Типологія потреб клієнтів у соціальній роботі	4	7
9	Тема 9. Теоретико-методологічні підходи до дослідження і проблеми реалізації потреб людей похилого віку	4	9
10	Тема 10. Соціальні практики активізації людей похилого віку	4	8
11	Тема 11. Напрямки і завдання у соціальній роботі з людьми похилого віку	4	8

12	Тема 12. Організації та установи Міністерства праці та соціальної політики	6	9
	Модульна контрольна робота	0	4
	Всього:	60	102

6.5 Індивідуальні завдання

Завдання для студентів полягає:

1. Визначенні групи рухової активності (II, III, IV, V) згідно з карткою визначення індивідуальних потреб клієнтів та відповідно до Державного стандарту догляду вдома № 760.
2. Складання індивідуального плану надання послуг клієнтам вдома.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби – комп'ютер, мультимедійний проектор

Програмне забезпечення – офісні додатки

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Державний стандарт догляду вдома, затверджено наказом Міністерства соціальної політики України 13.11.2013р. № 760. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1990-13#Text>
2. Державний стандарт денного догляду, затверджено наказом Міністерства соціальної політики України 30.07.2013 р. № 452. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1363-13#Text>
3. Державний стандарт паліативного догляду, затверджено наказом Міністерства соціальної політики України 29.01.2016 р. № 58). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0247-16#Text>
4. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. №1058-4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>
5. Типове положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 2 вересня 2020 р. №772. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-2020-%D0%BF#Text>
6. Деякі питання призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі: постанова Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2020 р. № 859. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/859-2020-%D0%BF#Text>
7. Методичні рекомендації щодо організації соціально-педагогічної послуги «Університет третього віку» у територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг). Міністерство соціальної політики України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0326739-11#Text>
8. Про затвердження Порядку утворення спеціалізованого будинку для ветеранів війни та праці, громадян похилого віку та інвалідів і надання житлових приміщень у такому будинку та типового положення про

- спеціалізований будинок для ветеранів війни та праці, громадян похилого віку та інвалідів: постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.07 № 76. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/76-2007>
9. Про зайнятість населення: Закон України (поточна редакція від 24.11.2021 р.) URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>
 10. Про пенсійне забезпечення: Закон України (поточна редакція від 14.08.2021 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12#Text>
 11. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України (поточна редакція від 1.01.2020 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12#Text>
 12. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
 13. Барселонская декларация об активном старении дома. URL: http://www.pensioner.ru/news/detail/prava_pensionera/barselonskaya-deklaratsiya-ob-aktivnom-starenii-doma
 14. Мадридский международный план действий по проблемам старения. ООН, Департамент по экономике и социальным вопросам; Отдел социальной политики и развития. URL: http://www.socpolitika.ru/rus/social_policy_monitoring/documents/document5491.shtml
 15. Україна: через десять років після Мадриду (стан реалізації Мадридського міжнародного плану дій з питань старіння в Україні у 2007-2012 рр.). Міністерство соціальної політики України, Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, Фонд ООН в галузі народонаселення (ЮНФПА). К., 2012. 132 с.

Допоміжна література

1. Бень О. Т., Бринзак О. І. Особливості соціальної адаптації літніх людей у геріатричних установах України та Польщі. Український соціум. 2017. №4 (63). С. 35-44.
2. Голубенко Т.О. Технології соціальної роботи з людьми похилого віку: Навчальний посібник. К.: НПУ ім. Драгоманова, 2014. 162 с.
3. Голубенко Т.О. Основи патронажної роботи з людьми похилого віку: методичний посібник. К.: НПУ ім. Драгоманова, 2014. 174 с.
4. Горюк Н., Яценко В. Громадська думка, пенсійна реформа та ставлення до пенсії в Україні. URL: https://www.pfu.gov.ua/content/uploads/2018/05/Pension_Survey_March2018
5. Гришина Т. В. Соціальне залучення людей старшого віку: порівняльний аналіз українського та європейських суспільств: автореф. дис. ... канд соц. наук: 22.00.04. Київський національний університет ім.Т.Г.Шевченка, 2015. 24 с.
6. Джуган Р.І. Соціальні аспекти реалізації потреб людей похилого віку у сучасному українському суспільстві (на прикладі Закарпатської області) – дис. ... канд. соц. наук: 22.00.04. Львівський національний університет ім. І.Франка, Львів, 2020. 237 с.

7. Житинська М.О. Соціально-педагогічна підтримка життєдіяльності осіб похилого віку в умовах територіального центру соціального обслуговування. - дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, Київ, 2018. 250 с.
8. Комарова О. Забезпечення соціальних прав пенсіонерів у сучасній Україні: стан і проблеми. Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. 2016. Вип. 69. С. 128-136.
9. Кухта М. Життєві перспективи людей старшого віку, що перебувають під соціальною опікою: досвід емпіричного дослідження. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2017. № 2. С. 131-148.
10. Кухта М. П. Соціальний потенціал людей старшого віку в сучасному українському суспільстві – дис. ... док-ра соц. наук: 22.00.04. Інститут соціології НАН України, Київ, 2019. 449 с.
11. Ліфарєва Н. В. Активізація людей похилого віку у культурно-дозвіллевій діяльності проекту «Університет третього віку». URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nzspp_2012_4_9.pdf
12. Соціальна геронтологія: навчальний посібник/Укл. І.В. Ковальчук. Чернівці. 2021 264 с.
13. Стадник Л. А. Нові напрями кадрової політики та інформаційної підтримки при наданні медико-соціальної допомоги людям літнього віку. URL: http://antiaging.org.ua/library/2010_3-tezisi-congressa.pdf
14. Ткаченко Л.Г. Захист трудових прав людей похилого віку. URL: www.idss.org.ua/arhiv/2013_14-15_11_Tkachenko_materjaly.doc
15. Принципы Организации Объединенных Наций в отношении пожилых людей: Сделать полнокровной жизнь лиц преклонного возраста: Приняты резолюцией 46/91 Генеральной Ассамблеи от 16 декабря 1991 года. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/oldprinc.shtml
16. Хартия пожилых людей. Принята Межпарламентской Ассамблеей государств-участников СНГ (постановление №11-15 от 15 июня 1998 года) URL: [Web:www.dobroedelo.ru/vrc/pravo](http://www.dobroedelo.ru/vrc/pravo)